

Memo

Aan: de raad
Cc:
Van: het college
Datum: 27 juni 2016
Betreft : Rubbergranulaat (L136311)

Geachte raad,

In de afgelopen maanden is er veel commotie geweest over "rubberkorrels" bij kunstgrasvelden. Aanleiding was een uitzending van Zembla over kunstgrasvelden met rubber infill. Hierna heeft het RIVM een onderzoek uitgevoerd in opdracht van het ministerie. Het RIVM heeft stoffen onderzocht in rubbergranulaat van 100 sportvelden die representatief zijn voor de kunstgrasvelden in Nederland.

In Leusden zijn een viertal kunstgrasvelden met rubbergranulaat aangelegd: drie velden bij voetbalvereniging Roda '46 en een kunstgrasveld bij SV Achterveld

Overzicht met geplande renovatie data

2020 geplande renovatie toplaag Roda '46 veld 3
2020 geplande renovatie toplaag Roda '46 veld 4
2021 geplande renovatie toplaag SV Achterveld veld 2
2022 geplande renovatie toplaag Roda '46 veld 1

De wethouder Sport heeft diverse malen vragen vanuit de raad gehad over dit onderwerp en heeft toegezegd met een standpunt te komen nadat de onderzoeksresultaten bekend zouden zijn. Inmiddels zijn er diverse wetenschappelijke onderzoeken, waaronder die van het European Chemicals Agency (ECHA), die aangeven dat sporten op deze kunstgrasvelden niet aantoonbaar onveilig is. Tegelijkertijd constateren wij dat maatschappelijk het gevoel blijft bestaan dat rubbergranulaat niet veilig genoeg is om op te sporten. Daarom heeft het college een memo opgesteld waarin alternatieven inzichtelijk zijn gemaakt met de daarbij behorende financiële consequenties.

Er zijn grofweg drie scenario's te bedenken.

1. Ongewijzigd beleid

Bij de ontwikkeling van nieuwe kunstgrasvelden en het vervangen van kunstgrasvelden door te gaan met het toepassen van het gebruikelijke infill-materiaal (in de volksmond 'rubberkorrels' genoemd, technisch bekend als SBR-rubbergranulaat). Aan dit scenario zijn geen aanvullende (investeringskosten) verbonden. Daartegenover staat er mogelijk een gevoel van onveiligheid blijft bestaan over het sporten op de betreffende velden.

2. Gefaseerd vervangen volgens bestaande renovatieplanning

Bij de ontwikkeling van nieuwe kunstgrasvelden en het vervangen van kunstgrasvelden in de toekomst te kiezen voor het gebruik van een alternatief infill-materiaal. Het omvormen van deze kunstgrasvoetbalvelden aan de hand van het nieuwe beheerplan gefaseerd over een periode van maximaal 6 jaar uit te voeren, conform de bestaande renovatieplanning.

3. Ineens te vervangen

Het omvormen van alle kunstgrasvoetbalvelden in één keer door te voeren in 2018, waarbij gebruik wordt gemaakt van een alternatief infillmateriaal.

Argumenten

Een beslissing over het rubbergranulaat doet recht aan maatschappelijke onrust. Zoals eerder beschreven zijn er inmiddels diverse wetenschappelijke onderzoeken die aangeven dat sporten op deze kunstgrasvelden niet aantoonbaar onveilig is. In het RIVM-rapport staat dat voor rubbergranulaat het extra kankerrisico wordt ingeschat op 2,2-3,0 per één miljoen voor iemand die vanaf 7 jaar tot 50 jaar keeper is. Dit extra risico is volgens het RIVM praktisch verwaarloosbaar. Er is internationaal geen wetenschappelijke overeenstemming over de hoogte van een eventuele extra factor ten aanzien van kinderen. In de VS wordt in de regelgeving een extra factor 3 toegepast voor kinderen in de leeftijd van 2 tot 16 jaar.

Deskundigen geven aan dat een deel van de discussie over veilig spelen op kunstgras voortkomt uit de benadering van onzekerheid. Toxicologen kunnen vaststellen dat niet alles tot op de millimeter is uitgezocht. Toxicologen kunnen dan communiceren dat niet honderd procent vast staat dat je veilig op kunstgras kunt spelen. Volgens Dr. Schepers (GGD, Radboud Universiteit Nijmegen) 'zal iedereen, van gemeenten en verenigingen tot individuele sporters en ouders zelf de afweging moeten maken: het RIVM zegt dat het veilig is en ik vind het wel of niet genoeg om de beslissing te nemen om op kunstgras te spelen'.

De meningen van wetenschappers, deskundigen en sporters over het rubbergranulaat zijn dus verdeeld, zowel landelijk als ook in de gemeente Leusden. Het lijkt goed om hier, als gemeente en als eigenaar van de kunstgrasvelden, niet aan voorbij te gaan. Het nemen van een beslissing geeft helderheid over de positie van de gemeente in dit dossier en geeft duidelijkheid bij de sporters en sportbestuurders die zich zorgen maken om de gezondheidsrisico's van kunstgrasvelden.

Vooruitlopend op het bepalen van een standpunt is een extern bureau gevraagd ons inzicht te geven in de alternatieven voor het rubbergranulaat en de kosten hiervan, de voor- en nadelen van de diverse alternatieven ten aanzien van de onderhoudskosten en de sporttechnische eigenschappen van de velden en de mogelijkheden voor aanvulling met alternatieve infill tot het moment van vervanging van de velden. Deze notitie is opgenomen in de bijlage en gaat nader in op deze vraagstelling.

Op basis van de bevindingen is het college van mening dat gefaseerd vervangen de beste oplossing is.

Er zijn alternatieve infill-materialen beschikbaar

Het beste alternatieve infill-materiaal is op dit moment TPE-granulaat:

- TPE is toepasbaar conform richtlijnen besluit bodemkwaliteit. Besluit bodemkwaliteit stelt randvoorwaarden aan materialen die worden gebruikt of opgeslagen op of in de bodem om deze te beschermen tegen verontreinigingen.
- TPE voldoet aan de Europese norm voor consumentenproducten. Dit materiaal voldoet aan het zogenaamde REACH-systeem. REACH is een systeem voor registratie, evaluatie en toelating van chemische stoffen die in de Europese Unie geproduceerd of geïmporteerd worden.
- TPE heeft meerwaarde als toepassing. Dit materiaal is (circulair) recyclebaar, kent geen onzekerheden. Herkomst en kwaliteit zijn in het fabricageproces geborgd. Het is in verschillende kleuren verkrijgbaar en "geurloos". Verder is het materiaal slijt- en vormvast. Het

- onderhoud van TPE is eenvoudig en qua kosten nagenoeg gelijk aan de onderhoudskosten van SBR-rubberkorrels.
- TPE-granulaat is duurder dan SBR-granulaat. Een vergelijking tussen SBR-granulaat en TPE-granulaat is opgenomen in de bijlage.

Kanttekeningen:

Inzet substantiële bedragen zonder wetenschappelijke onderbouwing vormt bestuurlijk risico

Erkende instituten als de GGD, RIVM en ECHA geven, samen met de KNVB, aan dat het sporten op kunstgrasvelden veilig en verantwoord is. Het op termijn vervangen van het huidige SBR-rubbergranulaat vergt op lange termijn een extra investering van € 400.000 (in totaal voor de 4 kunstgras voetbalvelden, in de periode 2020 tot en met 2022, op basis van infill TPE) en maximaal ongeveer € 26.800 als jaarlijkse toename van de kapitaallasten (zie paragraaf Financiën). De onrust bij de inwoners van Leusden die zich zorgen maken over de risico's van het sporten op SBR-rubbergranulaat neemt door het vervangen van SBR rubbergranulaat af. Er zijn echter ook betrokkenen die zich geen zorgen maken over het sporten op kunstgrasvelden en men ziet deze insteek bevestigd door erkende instituten.

Toepassen van alternatief infill-materiaal leidt tot fors hogere kosten

De aanschafkosten van het meest geschikte infill-materiaal, TPE-granulaat, zijn fors hoger omdat het nieuw, speciaal gefabriceerd materiaal is. Daarbij is er meer materiaal nodig om hetzelfde volume als SBRrubbergranulaat te bereiken (TPE heeft een hogere densiteit dan SBR). De prognose van de meerkosten is weergegeven onder de paragraaf financiën.

Financiën:

De doorrekening van de investeringen voor de uitvoering van de 3 scenario's zijn opgenomen in bijlage

Hieronder wordt een korte samenvatting van deze doorrekening gegeven.

Scenario 1: Ongewijzigd beleid.

In dit scenario wordt er vanuit gegaan dat er gebruik gemaakt gaat worden van het nu gebruikte materiaal kunstgras. Er doen zich geen meerkosten voor.

Scenario 2: Gefaseerd vervangen

In dit scenario wordt er vanuit gegaan dat er gebruikt gemaakt gaat worden van een alternatief infill materiaal (TPE infill). Vervanging vindt plaats op het geplande moment van veldrenovatie. Per veld worden de meerkosten van aanleg van een TPE toplaag geraamd op € 75.000 ten opzichte van de nu gangbare toplaag. Dit resulteert per veld in een aanvullende kapitaallast van € 6.700 per jaar. Vooralsnog wordt aangenomen dat jaarlijkse onderhoudslasten ongewijzigd blijven. Bij een kostendekkingspercentage van 60% worden ook 60% van de aanvullende (renovatie)kosten doorberekend aan de gebruikende vereniging. Rekening houden met 6% btw neemt de veldhuur per veld daarmee met circa € 4.200 per jaar toe op het moment dat een toplaag wordt vervangen door alternatief infill materiaal. Dat komt neer op een procentuele toename van de veldhuur met iets meer dan 30% ten opzichte van de huidige veldhuur (Roda '46). De gemeente draagt bij een kostendekkingspercentage circa € 2.700 per veld aan extra afschrijvingslast indien gekozen wordt voor een het nieuwe TPE infill type. Voor vier kunstgrasvelden komt dat neer op een extra gemeentelijke jaarlast van € 10.800 p/j. De last manifesteert zich in de gemeentelijke begroting op het moment dat toplagen feitelijk vervangen gaan worden. Reservering van aanvullend budget vindt

plaats middels de procedure "Nieuw Beleid" – waarbij de eerste veldrenovaties zich in het jaar 2020 aandienen.

Scenario 3: Ineens vervangen

In dit scenario wordt er vanuit gegaan dat er gebruikt gemaakt gaat worden van een alternatief infillmateriaal (TPE), waarbij alle velden in één keer omgebouwd worden.

Hierbij worden enerzijds de gebruikte velden versneld afgeschreven. Dit leidt tot een incidentele last in het jaar dat de toplaag vervroegd wordt afgeschreven. De in 2008 en 2010 aangebrachte kunstgras toplagen op het Burgemeester Buining sportpark kennen per ultimo 2017 nog een boekwaarde van circa € 315.000. Dit bedrag dient bij vervanging door de gemeente vervroegd te worden afgeschreven.

Anderzijds zullen de structurele lasten toenemen doordat benodigde renovatiebedragen toenemen. De financiële effecten hiervan zijn geschetst onder scenario 2 en gelden ook voor scenario 3 (uitgaande van een kostendekkingspercentage van 60%):

Per veld komen de structurele effecten neer op:

€ 6.700 jaarlijkse toename kapitaallast door gebruik alternatieve infill

€ 4.000 60% aandeel voor vereniging (€ 4.200 inclusief 6% btw)

€ 2.700 40% aandeel gemeente in toename kapitaallast alternatieve infill.

Voor vier velden komt dit neer op:

€ 26.800 jaarlijkse toename kapitaallast door gebruik alternatieve infill

€ 16.000 60% aandeel voor vereniging (€ 16.800 inclusief 6% btw)

€ 10.800 40% aandeel gemeente in toename kapitaallast

Recente ontwikkelingen

Er zijn momenteel 2 normeringen waaraan het infill (rubbergranulaat) moet voldoen. Door verschillende organisaties wordt momenteel gepleit voor een eenduidige Europese normering. Wij zijn ervan op de hoogte dat vanuit Europa het RIVM en ECHA zijn gevraagd een voorstel hierover uit te werken. Vermoedelijk zal dit gaan plaatsvinden onder de verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris van I&M. Berichtgeving hierover is nog voor de zomervakantie te verwachten. De verwachting is ook dat dat voorstel medio 2018 gereed zal zijn voor verdere behandeling in Europees verband.

Een eventuele inwerkingtreding van een alsdan eenduidige nieuwe norm zal gaan over infill dat vanaf dat moment aan die nieuwe norm zal moeten voldoen. Zoals het zich nu laat aanzien zal dit dus niet over de bestaande situatie gaan, waarvan immers uitgebreid onderzoek van RIVM heeft aangetoond dat de gezondheidseffecten "verwaarloosbaar" zijn en het spelen op kunstgras met SBR als veilig bestempeld kan worden. Een nieuwe norm zal aan de uitkomsten van het RIVM-onderzoek niets afdoen.

Standpunt gebruikers

Met de hoofdgebruikers, SV Achterveld en Roda'46, is het memo besproken.

De reactie van de verenigingen op het memo is als volgt samen te vatten:

- Verenigingen hebben niet het idee dat er maatschappelijke onrust is onder de leden
- Verenigingen zien niet de noodzaak om over te gaan op een ander infill-materiaal, de KNVN en het RIVM geven aan dat de huidige situatie niet onveilig is.
- Een alternatief infill-materiaal is duurder, verenigingen geven aan dat een verdere huurstijging niet wenselijk is.

- Verder onderzoek te doen naar alternatieve infill-materialen.
De verenigingen hebben per e-mail gereageerd op het memo. De mails zijn onderstaand als bijlage opgenomen.

Standpunt college

- Traditionele infill te vervangen door alternatieve infill op het moment dat toplaagrenovatie van de velden gepland staat.
- Tot aan het moment van vervanging ontwikkelingen (gezondheid) nauwlettend te volgen en marktontwikkelingen en onderzoeken m.b.t. tot alternatieve infill-materialen eveneens te volgen.
- Alleen over te gaan op alternatieve infill op het moment dat verenigingen naar rato van de gangbare kostendekking meebetalen aan het aanbrengen van een alternatieve toplaag.
- De benodigde investeringen en gemeentelijk benodigde dekking op te voeren binnen de jaarlijks te doorlopen procedure voor Nieuw Beleid. Waarbij de raad wordt gevraagd om in te stemmen met het door het college opgestelde prioriteringsvoorstel binnen de kaders van de jaarlijks beschikbare beleidsruimte.

Bijlage 1 Reactie op memo SV Achterveld

Beste heren Dragt en Nijdeken, beste Albert en Jan,

Dank voor de mogelijkheid om mee te denken over het (al dan niet voortijdig) vervangen van het kunstgrasveld waar wij gebruik van maken. Alvorens hier inhoudelijk op in te gaan willen wij als bestuur van SV Achterveld onze waardering uitspreken voor de informatievoorziening vanuit de gemeente over de rubberkorrels. Wij vinden het goed dat de gemeente hier zijn rol in neemt.

Met die waardering raken we indirect ook meteen aan ons standpunt in deze kwestie. Wij zijn als voetbalclub zeker belanghebbende, maar aangezien het mogelijk vervangen van de kunstgrasvelden uit het oogpunt van openbare orde en veiligheid op de agenda staat, is dit niet iets waar wij als voetbalclub een doorslaggevende stem in hebben. Wij menen er als huurder en gebruiker vanuit te mogen gaan dat de basis voor veilig gebruik op orde is. Discussies over gezondheidsaspecten laten wij graag bij instanties die daarvoor bedoeld zijn, zoals RIVM, KNVB en gemeente. Onze expertise beperkt zich tot wat er op dat veld gebeurt: voetbal.

Dat gezegd hebbende willen we u wel graag een aantal aandachtspunten meegeven:

1. U refereert in uw brief aan maatschappelijke onrust, die eventueel reden zou zijn voor vroegtijdige vervanging of gebruik van een ander vulmateriaal dan rubbergranulaat bij vervanging. Wij kennen onze leden goed, en hebben niet het idee dat er onrust is rond dit thema.
2. Het RIVM geeft aan dat sporten op kunstgras met rubbergranulaat niet onveilig is. De KNVB geeft positief advies voor het sporten op dergelijke velden. Op basis van de huidige inzichten van deze partijen vragen wij ons af in hoeverre het noodzakelijk is vroegtijdig te vervangen of bij vervanging voor een ander (duurder) materiaal te kiezen.
3. SV Achterveld is slechts een van de gebruikers van het kunstgrasveld in Achterveld. De basisscholen maken er geregeld gebruik van (onlangs nog met Koningsspelen en schoolvoetbal), de muziekvereniging gebruikt het voor oefeningen en maatschappelijke initiatieven zoals het bouworp vinden er eveneens een plek.

Een aspect van uw brief dat we met grote zorg hebben gelezen betreft de financiering. Van het plan om eea te bekostigen met een forse huurverhoging krijgen wij behoorlijk buikpijn. Door al opgelegde huurverhoging de afgelopen jaren hebben wij de contributies moeten laten stijgen. Achterveld is een krimpende gemeenschap waardoor ons ledenaantal onder druk staat. We hebben jaar in jaar uit moeite om zonder al te forse contributiestijging de eindjes aan elkaar te knopen.

Al met al wensen wij u veel wijsheid toe in deze discussie, en hopen dat u onze aandachtspunten en zorgen ter harte neemt. We blijven graag aangehaakt en zijn waar gewenst altijd bereid mee te denken en te doen. Ook in samenwerking met Roda 46, zeker aangezien het belang en de zorgen van onze verenigingen grotendeels overeenkomen.

Vriendelijke groeten,

Bestuur SV Achterveld
Joris Schouten - secretaris

--

SV Achterveld
Klettersteeg 9
3791PA Achterveld
Telefoon Kantine: 0342-451629

bekijk ook onze website www.svachterveld.nl

Bijlage 2 rectie Roda'46 op het memo

Geachte heren Dragt en Nijdeken, beste Albert en Jan,

Onder verwijzing naar het gesprek d.d. 20 april 2017 tussen u beiden en de v.v. Roda '46 (en v.v. Achterveld) inzake vervanging SBR-granulaat voor ander infill materiaal onderstaand onze reactie op uw voorstellen.

Tijdens het gesprek zijn de overwegingen die ten grondslag liggen aan het voornemen om het infill-materiaal SBR-granulaat in de kunstgrasvelden te vervangen tijdens het periodiek voor een ander soortig infill-materiaal uitvoerig bespreken. Overwegende hierbij dat de vervanging meer is ingegeven door het "maatschappelijk gevoel" dat leeft bij een aantal mensen dan wetenschappelijk is onderbouwd. De rapporten geven aan dat het sporten op de kunstgrasvelden ingestrooid met SBR-granulaat niet aantoonbaar onveilig is.

De voor- en nadelen van de diverse infill-materialen zijn in de toegezonden rapportage van Kybys uitgewerkt.

De keuze valt op het veel duurdere TPE=granulaat.

Op zichzelf betreuren wij het dat er niet veel meer onderzoek is gedaan naar het natuurproduct kurk,

Dat is aanmerkelijk goedkoper. De argumenten die spelen voor andere keuze dan kurk zijn gebaseerd op de weinige ervaringen die er zijn met kunstgrasvelden ingestrooid met kurk.

Omdat vervanging voor 2 kunstgrasvelden pas op de agenda staat voor 2020 (en mogelijk later als blijkt dat bovenlaag van het kunstgrasveld nog voldoende is), stellen wij voor om eerst meer onderzoek te laten doen naar de ervaringen van de gebruikers van kunstgrasvelden in gestrooid met kurk.

Tevens willen wij u en de raad nadrukkelijk meegeven dat Roda '46 het niet gepast vindt om de substantieel hogere kosten doorberekend te krijgen.

Het is een maatschappelijk gevoel dat leeft.

Wanneer dit gevoel bij de raad van Leusden zo hoog is zijn wij van mening dat de raad ook dit risico voor haar rekening dient te nemen.

Het verenigingsleven binnen Leusden, waaronder Roda '46, vervult een duidelijke maatschappelijke rol in de samenleving op gebied van Sport, Spel en Opvoeding. De vereniging wordt draaiende gehouden door de vele vrijwilligers en leden die belangeloos hun tijd hieraan geven.

De steeds hoger wordende lastendruk op verenigingen zal automatisch haar weerslag hebben op de financiële lasten gedragen door de leden.

Samenvatting:

1. Roda '46 heeft kennis genomen van de argumenten en voorstellen om de toplagen van de kunstgrasvelden te vervangen per 2020 en 2022 voor ander infill-materiaal. Roda '46 pleit ervoor om de ervaringen met het infill-materiaal kruk toch verder te laten uitzoeken opdat een betere en besluit genomen kan worden gebaseerd op ervaringen en niet op basis van aannames.
2. Roda '46 is het niet eens met het 1 op 1 doorbelasten van de extra kosten van € 4.000,00 per kunstgrasveld naar de vereniging.

Dit bericht is in bcc ook verzonden aan Algemeen bestuur Roda '46 en s.v. Achterveld.

Namens Algemeen bestuur Roda '46
Vriendelijke groet,
John Groenevelt